

S. Yermolenko, A. Koval, A. Moisiienko, N. Solohub, L. Stavytska), educationally-methodical manuals (B. Koval, I. Kolomiets, K. Serazhym, T. Symonenko, L. Shevchenko, L. Shulinova, N. Shulzhuk), collections of exercises (L. Kravets, I. Pobidash, L. Pohyba), auxiliary editions (S. Bybyk, S. Yermolenko, A. Kapelushnyi, I. Kolomiets, L. Pustovit, V. Sviatovets), Internet websites and internet sources etc.

The current stage of development of linguistic science requires new approaches to the content of the course, including analysis of the stylistic aspects on the borders with philosophy of language, culture, sociolinguistics, pragmalinguistics, communicative and cognitive linguistics, ethnolinguistics.

It is time now for the publication of textbooks on Stylistics of Ukrainian language that would combine language-levelled and communicatively-pragmatic approaches. The problem of creating of informational and educational providing of the discipline of the new type – by content, functions, principles of material presentation – the problem of modern education, without which any conception of studying would not be implemented.

Keywords: Stylistics of Ukrainian language; informational providing of the discipline; educationally-methodical providing of the discipline; higher school.

УДК: 37.026+371.671.11

МОДЕЛЬ ПРОГНОЗУВАННЯ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: ДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Д. О. Пузіков

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач відділу інновацій та стратегій розвитку освіти,
Інститут педагогіки НАПН України.
e-mail: dmitp@ukr.net*

У статті подано розроблену й обґрунтовану автором модель прогнозування підручника для Нової української школи. Обґрунтовано актуальність розроблення методологічного інструментарію прогнозування підручника в контексті реформування системи загальної середньої освіти. Визначено компонентний склад моделі прогнозування підручника для Нової української школи (управлінський, інформаційний, ресурсний, процесуально-діяльнісний, методичний, результативний) і послідовність етапів означеної прогностичної діяльності (підготовчо-програмний, аналітико-діагностувальний, прогнозного фону, базової моделі, пошукового прогнозу, нормативного прогнозу, верифікації та обговорення, результативний, коригувальний).

Ключові слова: Нова українська школа; зміст освіти; підручник; освітньо-педагогічне прогнозування; модель прогнозування.

Постановка проблеми. Успішна розбудова Нової української школи передбачатиме розв'язання комплексу складних управлінських, організаційних, науково-теоретичних, методичних та інформаційних завдань. Одним з найвагоміших серед них є створення наступного покоління українських шкільних підручників, які відповідатимуть вимогам нового покоління Державним стандартам загальної середньої освіти, стануть надійним засобом реалізації оновленого змісту освіти й навчання.

Сучасний шкільний підручник, безумовно, має відповідати державним вимогам до змісту освіти й рівня загальноосвітньої підготовки учнів, встановлених Державними стандартами, вимогам до змісту навчального матеріалу й навчальних досягнень учнів, які визначають навчальні програми. Проте варто зазначити, що Державні стандарти загальної середньої освіти, відповідні навчальні програми не повинні (і не можуть) детально обумовлювати наповнення текстового та позатекстового компонентів структури підручника. Таким чином, автор підручника отримує певну свободу творчості, за якою, однак, постає відповідальність (передусім – моральна) за її результати.

На жаль, не всі прагнуть продуктивно скористатися нею. В авторів, які створюють підручник, може виникнути прагнення позбутися як цієї свободи, так і відповідальності, що, на нашу думку, породжує три основні негативні тенденції сучасного підручникотворення.

По-перше, це «свобода від свободи», намагання свідомо зберігати традицію, повторювати канон, сподіваючись, що навчальний матеріал, оптимальний у минулому, залишатиметься таким завжди (або, принаймні, у найближчій перспективі). Таке намагання не є неприродним, особливо стосовно вирішення дидактичних проблем. Так, І. Я. Лернер застерігав, що «зміст освіти визначається не логічно, а історично», тобто вказував на освітньо-педагогічну традицію, як латентне джерело змісту освіти для нових поколінь. Щодо підручникотворення, то така стратегія зумовлює накопичення елементів текстового та позатекстового матеріалів (передусім – описів фактів, ілюстрацій, питань і завдань, схем, таблиць тощо), які, певною мірою видозмінюючись, повторюються різними авторами, мандрують із одного підручника до іншого. Зрозуміло, що виклад наукового знання (аксіоми, закони, закономірності тощо), засвоєння якого передбачено навчальною програмою, може бути тотожним у підручниках різних часів і авторів. Однак ніхто не забороняє автору пояснювати, ілюструвати, забезпечувати закріплення, відтворення та застосування учнем цього знання за допомогою оригінального текстового й позатекстового матеріалу підручника.

По-друге, це «свобода від відповідальності», прагнення до новаторства в підручникотворенні, яке не спирається ні на необхідну методологічну, дидактичну та методичну підготовку автора, ні на результати експериментальної апробації створених «новацій».

У цьому контексті освітньо-педагогічне прогнозування структури сучасного шкільного підручника, створення моделі прогнозування підручника для Нової української школи є одним із засобів подолання цих негативних тенденцій, випереджального розвитку практики вітчизняного підручникотворення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні та методичні засади розвитку загальної середньої освіти, компонентів її системи, освітньо-педагогічного прогнозування, прогнозування розвитку загальної середньої освіти стали предметом досліджень українських і зарубіжних учених: М. І. Бурди, Ю. К. Бабанського, Н. М. Бібік, Б. С. Гершунського,

В. І. Загвязінського, О. І. Ляшенка, Е. Г. Костяшкіна, В. Г. Кременя, Л. А. Онищук, І. П. Підласого, О. Я. Савченко, С. О. Сисоєвої, М. С. Севастюк, О. В. Сухомлинської, М. М. Скаткіна, О. М. Топузова, Е. Тоффлера, Т. Х'юсена та інших.

Роль підручника в освіті та процесі навчання, історію, теорію і практику підручникотворення, конструювання сучасного підручника досліджували: Ю. К. Бабанський, М. І. Бурда, В. П. Беспалько, Н. М. Бібік, Н. П. Дічек, Д. Д. Зуєв, Т. М. Засєкіна, І. Я. Лернер, О. І. Ляшенко, В. Г. Редько, О. Я. Савченко, М. М. Скаткін, Н. Ф. Тализіна, О. М. Топузов та інші науковці.

Вагоме значення для теоретичного обґрунтування моделі прогнозування підручника для Нової української школи мають наукові ідеї, які висловив у своїх працях О. М. Топузов [7; 8].

Однак проблему розроблення й обґрунтування моделі прогнозування підручника для Нової української школи ще не висвітлено в означеному науковому доробку, що й зумовлює актуальність цього дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розроблення й обґрунтування моделі прогнозування структури та змісту підручника для Нової української школи.

Виклад основного матеріалу. Освітньо-педагогічне прогнозування розвитку теорії й практики підручникотворення, дидактичне прогнозування підручників тісно пов'язані на сучасному етапі з пошуком і передбаченням оптимальних шляхів розв'язання комплексу складних освітньо-педагогічних і управлінських завдань. Вказані вище завдання постали в контексті реформування вітчизняної системи освіти, розбудови Нової української школи. Серед найважливіших для реформування вітчизняних шкіл можна виділити такі завдання:

- модернізація освітніх (педагогічних) систем загальноосвітніх навчальних закладів різних типів;
- удосконалення систем управління та внутрішньошкільної методичної роботи відповідно до вимог автономізації загальноосвітніх навчальних закладів;
- оновлення змісту загальної середньої освіти;
- модернізація (створення та впровадження інноваційних) освітніх технологій, методів і засобів, організаційних форм навчання і виховання;
- розроблення та впровадження ефективних технологій активізації самостійної роботи учнів, теоретико-методичне забезпечення їхньої самоосвітньої діяльності;
- удосконалення системи дидактичного контролю тощо.

У процесі реформування загальної середньої освіти не зменшується роль підручника, іншої навчальної й навчально-методичної літератури в організації та здійсненні процесу навчання. Однак означені завдання визначають головні вимоги до підручника для Нової української школи. Такий підручник має відповідати новому баченню педагогічної системи загальноосвітнього навчального закладу, ґрунтуватися на компетентнісному (ключові

компетентності Нової української школи), діяльнісному й особистісно орієнтованому освітніх підходах, забезпечувати автономію вчителя щодо визначення навчального матеріалу в межах навчальної програми предмета (курсу), створювати можливість для оптимального вибору вчителем і учнем текстового та позатекстового матеріалу, забезпечувати його варіативність, необхідну для застосування різних видів, організаційних форм, методів і засобів навчання, сприяти організації оптимальної самостійної та самоосвітньої діяльності учня тощо.

Окрім цього, підручник для Нової української школи повинен відповідати сучасним науковим і психодидактичним досягненням, перебувати у контексті інформатизації навчання (створювати можливості для цільовідповідного застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій), не суперечити санітарно-гігієнічним нормам.

Як бачимо, ці вимоги ставлять досить складні теоретичні й прикладні завдання перед творцями сучасних вітчизняних підручників (щодо розроблення концепції та моделі новітньої навчальної книги, її змісту, структури, оформлення тощо). На нашу думку, одним із продуктивних засобів розв'язання цього завдання є освітньо-педагогічне прогнозування, розроблення і впровадження моделі прогнозування підручника для Нової української школи.

Модель прогнозування підручника для Нової української школи є схематичним образом системи прогностичної діяльності, що встановлює її компонентний склад, взаємозв'язки між її складниками. Виходячи із запропонованого нами компонентного складу моделі прогнозування розвитку освітньої системи [3], можна виділити такі основні компоненти моделі прогнозування підручника для Нової української школи: управлінський, інформаційний, ресурсний, процесуально-діяльнісний, методичний, результативний. Охарактеризуємо кожен з цих компонентів детальніше.

Системоутворювальним компонентом моделі прогнозування підручника для Нової української школи є управлінський. Адже підготовка та здійснення освітньо-педагогічного прогнозування розвитку навчальної книги, прогнозування підручника для Нової української школи є не лише дидактичною, але й управлінською проблемою.

Управлінський компонент моделі охоплює «сукупність управлінських рішень, які утворюють правове поле прогностичної діяльності (нормативні та локальні правові акти), кадрове (суб'єкти) й організаційне (організаційна структура) забезпечення», «визначають цілі й завдання» прогнозування підручника для Нової української школи [3, с. 88]. Він також включає засоби цільовизначення, планування, організації, координації, контролю й оцінювання вказаної вище прогностичної діяльності.

До складу *інформаційного компонента* моделі прогнозування підручника для Нової української школи зараховуємо сукупність прогностичної інформації, створеної, накопиченої, збереженої, застосованої, розповсюдженої суб'єктами вказаної вище прогностичної діяльності задля реалізації її мети й завдань. Серед конкретних форм цієї інформації можна виділити такі: освітні прогнози

щодо структури, змісту, оформлення підручника, прогностичні моделі підручника, рекомендації, інша освітня документація, створена на основі їх, інструментарій прогностичної діяльності тощо.

Процесуально-діяльнісний компонент охоплює інваріантний цикл етапів діяльності щодо прогнозування підручника для Нової української школи, тобто її алгоритм.

У науковій літературі, присвяченій проблематиці прогнозування розвитку соціальних процесів і явищ, виділяють декілька основних етапів означеної діяльності; їх послідовність, на думку дослідників, і становить її загальну методика [6, с. 77–80]. На думку І. В. Бестужева-Лади, логічну послідовність розроблення прогнозу (прогнозування) можна відобразити як низку основних етапів, а саме: передпрогнозна орієнтація; побудова вихідної (базової) моделі об'єкта, який прогнозують; збирання даних про прогнозний фон; побудова динамічних рядів показників об'єкта прогнозування з подальшим створенням прогнозних сценаріїв його розвитку; побудова пошукових моделей об'єкта, який прогнозують; побудова нормативних моделей об'єкта прогнозування; оцінка достовірності й точності, верифікація прогнозу; вироблення рекомендацій щодо врахування прогнозу в управлінських рішеннях і практичній діяльності; експертне обговорення прогнозу та рекомендацій з подальшим доопрацюванням їх відповідно до зауважень експертів; нова передпрогнозна орієнтація [4, с. 22–23]. З І. В. Бестужевим-Ладом погоджується Ю. В. Салюк, який виділив такі етапи прогнозування: передпрогнозна орієнтація; прогнозний фон; вихідна модель; пошуковий прогноз; нормативний прогноз; верифікація й уточнення прогностичної моделі; вироблення рекомендацій [6, с. 80]. Український учений Л. А. Онищук виділяє такі етапи процесу розроблення педагогічних прогнозів: передпрогнозна орієнтація; побудова (вихідної) базової моделі об'єкта прогнозування засобами системного аналізу; збір даних прогнозного тла (сукупності зовнішніх щодо об'єкта прогнозування умов); побудова динамічних рядів показників; побудова серії гіпотетичних пошукових моделей; побудова гіпотетичних нормативних моделей об'єкта прогнозування; оцінювання вірогідності, точності, обґрунтованості (верифікації) прогнозу; вироблення рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень; аналіз, перевірка підготовленого прогнозу й рекомендацій; наступна передпрогнозна орієнтація [1, с. 26–27].

Аналіз наукової літератури, наведених вище наукових уявлень про черговість здійснення освітньо-педагогічного прогнозування дає нам змогу виділити послідовні етапи (алгоритм) означеного процесу щодо передбачення структури та змісту підручника, а саме: підготовчо-програмний, аналітико-діагностувальний, прогнозного фону, базової моделі, пошукового прогнозу, нормативного прогнозу, верифікації та обговорення, результативний, коригувальний. Сукупність означених вище етапів становить процесуально-діяльнісний компонент розробленої моделі прогнозування підручника для Нової української школи, тому розглянемо їх докладніше.

Упродовж *підготовчо-програмного етапу* відбувається розроблення програми прогнозування підручника, визначається його об'єкт і масштаб (підручник з окремого навчального предмета або курсу, інтегрованого курсу тощо), часові межі минулого (період підстави прогнозу, тобто дані за проміжок часу (роки), на які він спирається) і майбутнього (період випередження, проміжок часу, на який він розрахований), які визначатимуть характер прогнозу. У програмі прогнозування також зазначаються «цілі й завдання, предмет, проблеми й робочі гіпотези, методи» [4, с. 22], його організаційна структура, етапи.

Другий, *аналітико-діагностувальний, етап* прогнозування дає змогу визначити (як правило, шляхом аналізу літературних джерел, методами експертного опитування) основні проблемні питання, уточнити (обґрунтувати) завдання прогнозування підручника для Нової української школи, передбачені його програмою. На цьому етапі варто визначити та проаналізувати тенденції розвитку початкової програми предмета (курсу), встановити основні тенденції розвитку концепції відповідного підручника.

Упродовж *етапу збору даних прогнозного фону* необхідно виділити й описати найсуттєвіші зовнішні чинники, які впливатимуть на підручник, визначатимуть вимоги до його змісту, структури й оформлення (важливо квантифікувати показники цього впливу). До найважливіших чинників, які впливають на розвиток підручника, на нашу думку, можна зарахувати такі: розвиток наук (і сфер суспільної практики), основи яких відображено в навчальній книзі; розвиток педагогічної теорії, дидактики й теорії підручникотворення, методики навчання відповідного предмета; розвиток книгодрукування; економічний стан суспільства, дохід держави (батьків учня), які визначають їхні вимоги до вартості підручника; сучасні соціокультурні вимоги, які проявляються, наприклад, у виборі електронного або друкованого носія; організаційно-політичні (правові) вимоги до змісту (обумовлені чинною навчальною програмою), санітарно-гігієнічні вимоги до оформлення тощо.

Етап базової моделі передбачає представлення відповідного підручника як системи, яка має відповідну структуру, компонентний склад. У теорії підручникотворення існують різні підходи до визначення його компонентного складу. У наукових працях різних учених наголошено на дидактичному та методичному, текстовому й позатекстовому компонентах структури підручника. На нашу думку, побудова базової моделі підручника можлива з урахуванням загальної структури шкільних підручників з іноземних мов, розробленої В. Г. Редьком [5, с. 378–379]. Учений виділяє: 1) макроструктуру підручника (зовнішню дидактичну структуру), до якої зараховує вступну частину (звернення до учнів), основну частину (тематичні розділи й підрозділи), довідкові матеріали (довідник, глосарій, словник) та мікроструктуру (внутрішню методичну структуру підручника).

Виділення структурних складників підручника дає змогу перейти до побудови динамічних рядів показників (якщо є дані за відповідними компонентами підручників попередніх років). Якщо ж вони відсутні (або дані

екстраполяції не є інформативними), то можна застосувати сценарний підхід (визначити мінімальне, максимальне й найвірогідніше значення).

На *етапі пошукового прогнозу підручника* здійснюється пошуковий аналіз базових і фонових показників, що передбачає конкретизацію мінімального, максимального та найвірогіднішого значення (наприклад, мінімально необхідного, максимального бажаного і найвірогіднішого обсягу текстових або позатекстових складників структури підручника (текстів, термінів у словнику, ілюстрацій, запитань, завдань тощо). До таких пошукових прогнозів можна також зарахувати передбачення щодо реалізації певних змістових елементів за допомогою відповідного апарату засвоєння тощо.

У підсумку отримуємо пошукову модель підручника, яка може охоплювати передбачення як кількісних, так і якісних характеристик підручника.

Етап нормативного прогнозу передбачає визначення шляхів, за допомогою яких можна реалізувати передбачені оптимальні характеристики в процесі підручникотворення з урахуванням вимог прогнозного фону.

На *етапі верифікації та обговорення* передбачається уточнення прогностичних моделей шляхом ознайомлення з ними представників експертного співтовариства. Зауваження експертів дають змогу доопрацювати створені моделі щодо розроблення підручника для Нової української школи.

Упродовж *результативного етапу* виробляються рекомендації щодо реалізації розроблених прогнозів, означені прогнози та рекомендації оприлюднюються та впроваджуються.

Упродовж *коригувального етапу* на основі співставлення мети (завдань) і результатів прогнозування підручника, вносяться зміни до його програми. Далі цикл етапів прогнозування, які утворюють процесуально-діяльнісний компонент моделі, повторюється.

Методичний компонент моделі прогнозування підручника для Нової української школи складає сукупність методів і засобів (інструментарій) відповідної прогностичної діяльності. У наукових працях учених виділено найважливіші групи методів наукового передбачення, які, на нашу думку, можна застосовувати задля прогнозування підручника для Нової української школи: загальнонаукові (теоретичні, емпіричні), інтернаукові, методи окремих наук (соціології, психології тощо) (Б. С. Гершунський); методи експертного опитування, методи екстраполявання, методи моделювання (І. В. Бестужев-Лада та ін.) [4, с. 20–21]. Класифікація цих методів і засобів може також здійснюватися за етапами процесу прогнозування розвитку загальної середньої освіти, кожен з яких зумовлює «необхідність застосування відповідних, якнайефективніших» [3, с. 91].

Ресурсний компонент складається із сукупності ресурсів, які суб'єктам необхідно залучити або створити задля здійснення прогнозування підручника для Нової української школи. Указані ресурси можна класифікувати за декількома підставами, а саме: *за джерелами походження* (внутрішні, зовнішні, міжнародні); *за змістом* (трудові, фінансові, матеріально-технічні, інформаційні, науково-методичні тощо). Зауважимо, що визначення переліку, організація пошуку або створення ресурсів пов'язані з реалізацією

управлінського компонента моделі, а необхідність певних ресурсів спричинюється завданнями конкретного етапу прогнозування, які виділено в її процесуально-діяльнісному компоненті.

Результативний компонент охоплює результати прогнозування підручника для Нової української школи. До них варто зарахувати такі:

- актуалізація й обговорення педагогічною спільнотою проблематики підручника для Нової української школи загалом, підручника для конкретного навчального предмета (курсу) зокрема;

- розроблення освітніх прогнозів щодо оптимального змісту, структури, оформлення підручника;

- створення прогностичних моделей підручника, які стануть основою для подальших циклів прогностичної діяльності щодо передбачення його характеристик у майбутньому, сприятимуть створенню відповідного навчально-методичного комплексу;

- створення рекомендацій авторам щодо оптимального підручникотворення, створення навчально-методичного комплексу предмета (курсу);

- розвиток теорії і практики вітчизняного підручникотворення засобами інтегрування до них теоретичних ідей і методологічних розробок з освітньо-педагогічної та дидактичної прогностик;

- розвиток означених вище прогностичних наук, їхнього методологічного інструментарію завдяки залученню до розв'язання нагальних завдань сучасного підручникотворення.

Як бачимо, сукупні результати застосування моделі прогнозування підручника для Нової української школи можуть значно перевершувати їх традиційне бачення (прийняття до уваги суб'єктами підручникотворення оцінних суджень про стан об'єкта прогнозування (підручник)) у майбутньому.

Зауважимо, що підручник розглядається нами як стрижень, осердя системи навчального і навчально-методичного забезпечення навчання відповідного предмета (курсу). Здобуття та впровадження результатів прогнозування підручника з певного навчального предмета (курсу) для Нової української школи дає змогу перейти до розв'язання наступних прогностичних завдань, а саме: прогнозування і створення відповідного навчального (навчально-методичного) комплексу предмета (курсу), який обов'язково включатиме електронні посібники як для вчителя, так і для учнів [2], передбачатиме застосування відповідних програмних засобів, інформаційно-комунікаційних технологій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Реформування вітчизняної системи загальної середньої освіти, пов'язана з ним реалізація концептуальних засад Нової української школи актуалізують проблему створення новітнього шкільного підручника. Одним з оптимальних шляхів її вирішення є застосування наукових здобутків освітньо-педагогічної прогностики, створення та впровадження моделі прогнозування підручника для Нової української школи.

Модель прогнозування підручника для Нової української школи є схематичним образом відповідної системи прогностичної діяльності,

встановлює її (діяльності) компонентний склад, взаємозв'язки між її складниками. Виділяємо такі основні компоненти моделі прогнозування підручника для Нової української школи: управлінський, інформаційний, ресурсний, процесуально-діяльнісний, методичний, результативний.

Процесуально-діяльнісний компонент моделі охоплює послідовні етапи (алгоритм) процесу передбачення структури та змісту зазначеного вище підручника, а саме: підготовчо-програмний, аналітико-діагностувальний, прогнозного фону, базової моделі, пошукового прогнозу, нормативного прогнозу, верифікації та обговорення, результативний, коригувальний.

Перспективи подальших досліджень презентованої в статті проблематики прогнозування пов'язуємо із виділенням і обґрунтуванням методичних особливостей прогнозування підручника, розробленням відповідного методологічного інструментарію, а також зі створенням методик прогнозування навчально-методичного комплексу предмета (курсу).

Використані джерела

1. Онищук Л. А. Концепція прогнозування розвитку загальної середньої освіти / Л. А. Онищук. – К. : Інститут педагогіки НАПН України, Педагогічна думка, 2016. – 32 с.
2. Пузіков Д. О. Електронний методичний посібник у контексті організаційно-методичного забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу / Д. О. Пузіков // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / [ред. кол.]. – К. : Педагогічна думка, 2010. – Вип. 10. – С. 151–158.
3. Пузіков Д. О. Модель прогнозування розвитку загальноосвітнього навчального закладу в системі внутрішньошкільної методичної роботи / Д. О. Пузіков // Український педагогічний журнал. – 2016. – № 4. – С. 86–93.
4. Рабочая книга по прогнозированию / редкол. : И. В. Бестужев-Лада (отв. ред.). – М. : Мысль, 1982. – 430 с.
5. Редько В. Г. Конструювання змісту шкільних підручників з іноземних мов: теорія і практика : монографія / В. Г. Редько. – К. : Педагогічна думка, 2017. – 628 с.
6. Социологический справочник / под общ. ред. В. И. Воловича. – К. : Политиздат Украины, 1990. – 382 с.
7. Топузов О. М. Дидактична прогностика в контексті теоретико-методичного забезпечення створення сучасного підручника / О. М. Топузов // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О. М. Топузов]. – К. : Педагогічна думка, 2014. – Вип. 14. – С. 12–20.
8. Топузов О. М. Педагогічна прогностика: теоретико-методична основа прогнозування розвитку педагогічних наук і педагогічної практики / О. М. Топузов // Рідна школа. – 2014. – № 7. – С. 32–38.

References

1. Onyshchuk L. A. Kontseptsiiia prohnozuvannia rozvytku zahalnoi serednoi osvity / L. A. Onyshchuk. – K. : Instytut pedahohiky NAPN Ukrainy, Pedahohichna dumka, 2016. – 32 s.
2. Puzikov D.O. Elektronnyj metodychnyj posibnyk u konteksti orghanizacijno-metodychnogho zabezpechennja innovacijnogho rozvytku zahaljnoosvitnjogho navchalnogho zakladu / D. O. Puzikov // Problemy suchasnogho pidruchnyka : zb. nauk. prac. – K. : Pedagoghichna dumka, 2010. – Vyp. 10. – S. 151–158.
3. Puzikov D. O. Model prohnozuvannia rozvytku zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu v systemi vnutrishnoshkilnoi metodychnoi roboty / D. O. Puzikov // Ukrainskyi pedahohichniy zhurnal. – 2016. – N 4. – S. 86–93.

4. Rabochaja kniga po prognozirovaniju / Redkol. : I. V. Bestuzhev-Lada (otv. red.). – M. : Mysl', 1982. – 430 s.
5. Redko V. H. Konstruiuvannia zmistu shkilnykh pidruchnykiv z inozemnykh mov: teoriia i praktyka : monohrafiia / V. H. Redko. – K. : Pedahohichna dumka, 2017. – 628 s.
6. Sociologicheskij spravocnik / pod obshh. red. V. I. Volovicha. – K. : Politizdat Ukrainy, 1990. – 382 s.
7. Topuzov O. M. Dydaktychna prohnostyka v konteksti teoretyko-metodychnoho zabezpechennia stvorennia suchasnoho pidruchnyka / O. M. Topuzov // Problemy suchasnoho pidruchnyka : zb. nauk. prats / [red. kol. ; holov. red. – O. M. Topuzov]. – K. : Pedahohichna dumka, 2014. – Vyp. 14. – S. 12–20.
8. Topuzov O. M. Pedahohichna prohnostyka: teoretyko-metodychna osnova prohnovuvannia rozvytku pedahohichnykh nauk i pedahohichnoi praktyky / O. M. Topuzov // Ridna shkola. – 2014. – N 7. – S. 32–38.

Пузиков Д. О.

МОДЕЛЬ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ УЧЕБНИКА ДЛЯ НОВОЙ УКРАИНСКОЙ ШКОЛЫ: ДИДАКТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

В статье представлена разработанная и обоснованная автором модель прогнозирования учебника для Новой украинской школы. Обоснована актуальность разработки методологического инструментария прогнозирования учебника в контексте реформирования системы общего среднего образования. Определен компонентный состав модели прогнозирования учебника для Новой украинской школы (управленческий, информационный, ресурсный, процессуально-деятельностный, методический, результативный), а также последовательность этапов обозначенной прогностической деятельности (подготовительно-программный, аналитико-диагностический, прогнозного фона, базовой модели, поискового прогноза, нормативного прогноза, верификации и обсуждение, результативный, корректирующий).

Ключевые слова: Новая украинская школа; содержание образования; учебник; образовательно-педагогическое прогнозирование; модель прогнозирования.

Puzikov D.

PREDICTIVE MODEL OF A TEXTBOOK FOR THE NEW UKRAINIAN SCHOOL: DIDACTIC ASPECT

The article presents a predictive model of a textbook for the New Ukrainian School developed and substantiated by the author. The importance of developing a methodological tool for predicting a textbook is proved in the context of formation of the New Ukrainian School. The reform of the domestic system of general secondary education and connected with it implementation of the conceptual basis of the New Ukrainian school, actualizes the problem of creating the newest school textbook. One of the best ways to solve it is to apply the scientific achievements of educational and pedagogical prognosis, to create and implement a predictive model of a textbook for the New Ukrainian school.

The predictive model of a textbook for the New Ukrainian School is a schematic image of the corresponding system of predictive activity, establishes its (activity`s) component structure, interrelations between its components. We distinguish the following main components of the predictive model of a textbook for the New Ukrainian school: administrative, informational, resourceful, procedural-active, methodical, and effective.

The process-active component of the model covers the consecutive stages (algorithm) of the process of predicting the structure and content of the above mentioned textbook, namely: preparatory-programmatic, analytical-diagnostic, prediction background, basic model, search prediction, normative prediction, verification and discussion, effective, corrective.

The prospects for further research of the problem presented in the following article are connected with the highlighting and proving the methodical peculiarities of the predicting a

textbook, the development of the corresponding methodological toolkit, as well as the creation of methods for predicting the teaching-methodical complex for the subject (course).

Keywords: New Ukrainian school, content of education, textbook, educational and pedagogical predicting, model.

УДК 373.3.016:81'243

ГОТОВНІСТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: АВТОРСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ АНКЕТУВАННЯ ВЧИТЕЛІВ

В. Г. Редько,

*доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач відділу навчання іноземних мов
Інститут педагогіки НАПН України*

Т. К. Полонська,

*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України
e-mail: labredko@ukr.net*

У статті аналізуються результати проведеного науковими співробітниками відділу навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України анкетування вчителів з метою з'ясування їхнього ставлення до окремих питань навчання іноземних мов учнів 1–4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів на засадах компетентнісного підходу. Анкетування було проведено у восьми областях України, у ньому взяло участь понад 200 учителів іноземних мов, які працюють у молодших класах різних типів навчальних закладів. Результати відповідей педагогів дали змогу виявити найсуттєвіші потенційні можливості учнів до засвоєння компетентнісно орієнтованого змісту навчання іноземних мов, а також вказали на окремі розбіжності між учителями та авторами підручників щодо різних дидактичних і методичних підходів до визначення змісту компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі. Основні положення статті можуть використовувати як учителі, так і автори шкільних підручників.

Ключові слова: іноземна мова; початкова школа; компетентнісно орієнтоване навчання; анкетування вчителів.

Постановка проблеми. Початковий етап навчання іноземної мови в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі надзвичайно важливий, оскільки у цей період закладаються основи іншомовної комунікативної компетентності, потрібні та достатні для подальшого їх розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення початків іншомовних фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також і вмінь в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі в межах програмних вимог. Найголовніший пріоритет початкового етапу – врахування вікових особливостей учнів. Саме в початкових класах, де діти вперше знайомляться з